

JOZEF WITTLIN: A FÖLD SAVA (E. Prager könyvkiadóvált. Pozsony, 1933.)

A magyar olvasó nem ismeri a Föld sava c. regény szerzőjét, pedig Jozef Wittlin európai nevű író, aki ezzel a regényével a lengyel akadémia nagydíját nyerte el.

Az író a könyv témáját korunk legnagyobb élményforrásából: a világháborúból meríti. A háborús regények nagy tömkelegében mégis új színt, új hangot képvisel ez a regény. Wittlin egy kis galíciai vasutállomás mindenésének, az együgyű Niewiadomski Péternek szemével nézi a háborút. Kétségen kívül eredeti elgondolás, ám a regényből — talán éppen ezért — nem ütökzik ki a háború tagadása oly mértékben, mint kívánatos lenne. A gyámoltalan, primitív-lelkű Péter, akinek minden vágya az volt, hogy egyenruhát kapjon (szép vasutas-egyenruhát) s hivatalos mivolta ilyenképpen is megnyilvánuljon, végre uniformishoz jut: az Osztrák-Magyar Monarchia formaruhájába bujtatják. Persze, nem így képzelte el a dolgot. Minden másképpen történik. Elkerül Topory-Czernielitzából, a kis hucul faluból Magyarországra s megismerkedik a hadtápterületek külön világával és számára eddig merőben ismeretlen életével, alakjaival, dolgaival. A regény cselekménye meglehetősen ösztövére és lassan gördül előre. A szerző gondosan, szinte a nagy francia realistákra emlékeztető aprólékossággal rajzolja meg alakjait. Flaubert vagy Balzac jut az ember eszébe, amint végigkíséri a könyv egyik-másik alakjának pontos, részletes rajzát. Ahogy például a nagyképűsködő Durek csendőrkáplár, vagy az izig-vérig katoná Bachmatiuk őrmester avagy pedig dr. Jellinek, a zsidó sorozó orvos figuráját megrajzolja: az tökéletes. Az emberi lélek nagyszerű ismerőjeként mutatkozik itt meg; leírása, jellemzése szuggesztív erejű. Ez bizonyos mértékig ellensúlyozza a regény vontatott, lassan kifejlő cselekményét.

Wittlin e művét Borongó Ferenc (valószínűleg álnév) fordította le magyar nyelvre. Stílusa szép és magyaros, bár érzik rajta, hogy nem eredetiből készült a fordítás. (Sándor László)

KOVÁCS IMRE: A KIVANDORLÁS. Cserépfalvi kiadás Budapest 1933.

Kovács Imre a falukutató írók közül való. Előbbi könyve, *A német forradalom* széles rétegek rokon és ellenszenvét váltotta ki. Az értelmiségi osztály tekintélyes része helyeselt, a földbirtokos osztály és az előtte hullámzó nyilas gárda ügyészért kiáltott, aki kellő időben meg is jelent. A falukutatás Magyarországon érdekes jelenség. Lényegében szellemi mozgalom, amit a napi politika csörtető, hangos diübürgése játszi könnyedséggel nyel el. Kiinduló pontja, a *Márciusi Front* nagy lendülettel vetette rá magát Magyarország szociális nyomorának feltáráására. Szerette volna megváltoztatni — és még ma is hirdeti, — az ország gazdasági felépítettségét s a bajokon való segítséget írásműveivel szolgálja. Rövid és egyszerű tételekkel dolgozik. Magyarország 16 millió 173.000 katasztrális hold termő területtel rendelkezik, amelynek több, mint a fele nagybirtok. Viszont a nincstelen, betevőfalatot nélkülöző agrárszegénység: három millió ember. Elrettentő például bőségesen kimutatták az egyes vidékek paraszt nyomorát, higiénikus és szellemi elmaradottságát. Sikerült a köztudatba átvinniök, hogy a vagyonelosztás kirívó egyenlensége teremtette meg a mai szociális feszültséggel megtöltött légkört. Megoldásként a falukutatók azt hangoztatják, hogy az 500 holdon felüli birtokokat feltétlenül ki kell sajátítani és termelőszövetkezetek formájában a nincstelenek között felparcellázni.

Kovács Imre új könyvében statisztikai adatokkal bőven megtüzel-